

Optimaliseren Onderwijs Palliatieve Zorg

Vrijstelling eerder verworven competenties palliatieve zorg

VAN MIJLPAAL NAAR ADVIES

PROJECTLEIDER KERNPROJECT A

AUTEURS:

GERARD CASTERMANS, JACQUELINE GERRITSEN EN INGRID VAN ZUILEKOM

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inleiding	3
Hoofdstuk 1: Huidige situatie mbo, hbo en wo.	4
1.1 Werkwijze mbo	4
1.2.1 Doorstroom	4
1.2.3 Procedure	5
1.2 Werkwijze hbo	6
1.2.1 Niveau	6
1.2.2 Toelatingsonderzoek (OER)	6
1.2.3 Inhoud	7
1.2.4 Instroomassessment (OER)	7
1.2.5 Omvang	7
1.2.6 Het verlenen van vrijstellingen (OER)	8
1.3 Werkwijze wo	9
1.3.1 Toelatingseisen (doorstroom hbo (verpleegkunde) naar wo)	9
1.3.2 Vrijstellingen	9
Hoofdstuk 2: Doorlopende leerlijn	10
Hoofdstuk 3: Advies	11
Literatuurlijst	12

Voorwoord

Voor u ligt de uitwerking van een geformuleerde doelstelling rondom eerder verworven competenties (EVC) binnen het programma O²PZ (Optimaliseren Onderwijs Palliatieve zorg). Deze mijlpaal is in samenwerking met inbreng vanuit verschillende examencommissies van mbo/hbo en wo onderwijs tot stand gekomen. In dit document is de huidige situatie rondom vrijstellingenbeleid geschreven, wordt inzicht gegeven in de doorlopende leerlijn die in het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 (Amsterdam UMC, locatie VUmc, 2020) is beschreven. Tenslotte is een advies geschreven dat ondersteunend kan zijn in de besluitvorming rondom het verlenen van vrijstelling(en).

Inleiding

Studenten kunnen vrijstelling voor examen- en of onderdeelen aanvragen binnen een lopend studietraject. Op basis van eerder verworven competenties (EVC) kan een examencommissie beoordelen of een student vrijstelling voor een onderwijs- en/of examenonderdeel krijgt toegewezen. Een vrijstelling voor een examen betekent dat de student geen onderwijs voor dat onderdeel hoeft te volgen. Dit kan gevolgen hebben voor zijn¹ onderwijstijd. Een vrijstelling van examinering kan leiden tot onderwijsversnelling en kan daarmee ook een aanpassing van de onderwijstijd op de onderwijsovereenkomst tot gevolg hebben.

Binnen het programma O²PZ (Optimaliseren Onderwijs Palliatieve zorg) zijn diverse mijlpalen en doelstellingen geformuleerd binnen de verschillende kernprojecten. In dit document staat mijlpaal A2.5 centraal:

Een advies hoe het concept Interprofessioneel Onderwijsraamwerk Palliatieve Zorg 2.0 door examencommissies gehanteerd kan worden bij de beslissing over het toekennen van beslissingen over vrijstellingen in het kader van eerder verworven competenties.

In dit document is informatie over EVC trajecten bij examencommissies van mbo/hbo en wo opgevraagd en verkregen. Op basis van deze inhoud is een advies geformuleerd die toegankelijk is voor de examencommissies van de initiële opleidingen mbo, hbo en wo.

Dit document is vanuit het programma O²PZ geschreven en zal aan de opdrachtgever ZonMw worden gerapporteerd, daarnaast wordt dit document als advies aangeboden aan de examencommissie van de initiële opleidingen mbo, hbo en wo en zal vindbaar zijn op het Onderwijsplatform palliatieve zorg van O²PZ (www.palliaweb.nl).

---

¹ In deze tekst wordt omwille van de leesbaarheid in de mannelijke vorm naar personen verwezen. Overal waar 'hij' of 'zijn' staat, wordt ook 'zij' en 'haar' bedoeld.

Hoofdstuk 1: Huidige situatie mbo, hbo en wo

1.1 Werkwijze mbo

Vrijstellingen kunnen binnen de ROC's (mbo opleidingen) verleend worden op basis van (1) eerder verworven kwalificaties (EVK) en/of (2) eerder verworven competenties (EVC) en/of (3) op de onderdelen loopbaan en burgerschap en/of (4) eerder behaalde keuzedelen. Zo zijn er vrijstellingsregelingen voor Nederlandse taal, rekenen en/of Engelse taal.

Ad. 1: Een student die door middel van een wettelijk erkend diploma of bewijs kan aantonen dat deze de werkprocessen die bij een kerntaak horen al beheerst, komt in aanmerking voor een vrijstelling voor onderwijs en examen(onderdelen).

Uit onderliggende bewijs bij het aanvraagformulier moet blijken dat de student tenminste een voldoende (lees: V – Voldoende – cijfer 5,5 of hoger) heeft behaald voor het examenonderdeel waarvoor deze vrijstelling aanvraagt. Vrijstelling voor kerntaken blijft geldig zolang de student ingeschreven staat voor de opleiding waarvoor deze de vrijstelling heeft aangevraagd en toegewezen gekregen. Vrijstelling op basis van eerder verworven kerntaken, zie verder Servicedocument “*Vrijstellingen verzorgende IG bij doorstroom naar mbo VP*” MBO Raad/BDM Advies, 2020).

Ad. 2: Een student die door middel van een ervaringscertificaat (voorheen: EVC-rapportage) kan aantonen dat deze de werkprocessen die bij een kerntaak horen al beheerst, komt in aanmerking voor een vrijstelling voor onderwijs en examen(onderdelen).

Ad. 3: Er wordt geen vrijstelling verleend voor het examenonderdeel ‘Loopbaan’. In het kader van een leven lang leren, waarbij loopbaan centraal staat, blijft de student werken aan zijn loopbaanontwikkeling. Voor het onderdeel Burgerschap kan wel vrijstelling worden verleend.

Ad. 4: Deze variant wordt in dit advies hieronder nader uitgewerkt.

1.1.1 Doorstroom

In dit advies ligt de focus op vrijstellingenbeleid op basis van het keuzedeel K1006 ‘Palliatieve Zorg’. Het betreft dan het eerder gevolgd hebben van het keuzedeel K1006 ‘Palliatieve Zorg’, bestaande uit 240 studiebelastingsuren (SBU) en hiervan een certificaat kunnen overleggen. Dit keuzedeel omvat zowel theoretische componenten als praktijkervaring van de student.

Advies vanuit programma O²PZ betreft meenemen van het keuzedeel K1006 ‘Palliatieve Zorg’ binnen het huidige vrijstellingenbeleid. Het onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 kan dan als ‘meetlat’ gehanteerd worden om de inhoud op het desbetreffende niveau te bepalen.

Het betreft hier twee varianten.

1. Wanneer een student doorstroomt² of afstroomt³, dan krijgt hij bij zijn vervolgopleiding in het mbo opnieuw te maken met de keuzedeelverplichting en de aanvullende diploma-eis (er moet een examenresultaat per keuzedeel bekend zijn). Het verlenen van één of meer vrijstellingen kan bijdragen aan het zo vlot mogelijk doorlopen van de vervolgopleiding door de student.

---

² Een student stroomt door van mbo-niveau 3 naar mbo-niveau 4

³ Een student stroomt af van mbo-niveau 4 naar mbo-niveau 3

- a. Vrijstelling met een keuzedeel voor een keuzedeel.
Een student kan vrijstelling voor een keuzedeel in zijn vervolgopleiding krijgen wanneer de student tenminste het cijfer 6 of 'Voldoende' of hoger heeft behaald voor het keuzedeel.
  - b. Vrijstelling met een keuzedeel voor onderdelen van een kwalificatie.
Een student kan vrijstelling aanvragen voor onderdelen van zijn kwalificatie op basis van een behaald keuzedeel, wanneer: de student tenminste het cijfer 6 of 'Voldoende' heeft behaald voor het keuzedeel én de eisen van het keuzedeel overeenkomen met de eisen van het onderdeel van de kwalificatie.
  - c. Vrijstelling met een onderdeel van een kwalificatie voor een keuzedeel.
Een student kan vrijstelling aanvragen voor een keuzedeel op basis van een behaald onderdeel van de kwalificatie, wanneer: de student tenminste het cijfer 6,0 of 'voldoende' of hoger heeft behaald voor het onderdeel van de kwalificatie én de eisen van het onderdeel van de kwalificatie overeenkomen met de eisen van het keuzedeel.
2. Wanneer een student doorstroomt⁴ of afstroomt⁵, dan krijgt hij bij zijn vervolgopleiding in het mbo mogelijk opnieuw te maken met overeenkomstige kerntaken en werkprocessen. Indien de student (delen van) kerntaken /werkprocessen reeds in een eerdere opleiding heeft gevolgd kan een EVK-procedure aangevraagd worden door de student.

In de "Convenant Doorstroom MBO-HBO" (2019) wordt de ambitie uitgesproken dat iedereen die de capaciteiten en de ambitie heeft om een hbo-opleiding af te ronden, die kans zou moeten krijgen. In het Sectorakkoord hoger beroepsonderwijs (2018) heeft de Vereniging Hogescholen met de minister afgesproken dat de sector onder andere zal inzetten op doorstroming in de onderwijsketen; meer en betere begeleiding van studenten; studiesucces inclusief doorstroom, toegankelijkheid en gelijke kansen. In het bestuursakkoord 2018-2022 van de minister met de MBO Raad is opgenomen dat mbo-scholen gelijke kansen bieden aan alle jongeren om hun persoonlijk talent en burgerschap te ontwikkelen, door te stromen naar een goede positie op de arbeidsmarkt en naar vervolgopleidingen in het mbo en hbo. Beide sectorraden zijn van mening dat het - gezien de veelheid aan relevante factoren die een rol spelen bij doorstroom - niet mogelijk is een algemeen format of beleid te formuleren voor (zowel mbo als hbo). Hogescholen en mbo-instellingen zullen op een flexibele manier en met elkaar in de regio op opleidingsniveau moeten vaststellen wat de belangrijkste interventies zijn om de mbo'er een zo groot mogelijke kans van slagen te geven op het hbo.

Voor het verbeteren van de doorstroom mbo-hbo zien de VH en MBO-Raad drie belangrijke pijlers:

- Focus op regionale samenwerking - versterken van regionale samenwerkingsverbanden;
- Landelijke kennisdeling als katalysator;
- Maatschappelijke uitdagingen - vragen uit de beroepspraktijk gezamenlijk benutten om de brug te slaan tussen mbo en hbo.

---

⁴ Een student stroomt door van mbo-niveau 3 naar mbo-niveau 4

⁵ Een student stroomt af van mbo-niveau 4 naar mbo-niveau 3

1.1.2 Procedure

Indien de student denkt recht te hebben op een vrijstelling, dan kan de student dit schriftelijk aanvragen bij de examencommissie. De aanvraag ten aanzien van het betreffende examenonderdeel dient minimaal 30 schooldagen voor aanvang van de opleiding in bezit te zijn van de examencommissie.

- In het geval van eerder verworven kwalificaties (EVK) wordt de aanvraag bij de examencommissie ingediend tezamen met gewaarmerkte kopieën van diploma's, cijferlijsten en andere bewijsstukken waarop de eventuele vrijstelling is gebaseerd. Die kopieën worden door de examencommissie op echtheid gecontroleerd.
- In geval van eerder verworven competenties (EVC) wordt de aanvraag vergezeld door een ervaringscertificaat (voorheen: EVC-rapportage) en onderliggend bewijsmateriaal.

De examencommissie beslist binnen 20 schooldagen na ontvangst van de aanvraag over de vrijstelling. De student wordt schriftelijk op de hoogte gesteld van de uitslag. De student kan bezwaar of beroep aantekenen tegen de gevolgde procedure en de besluitvorming.

1.2 Werkwijze hbo

Vrijstellingen op basis van eerder verworven competenties (EVC) worden binnen de hogescholen afgegeven op basis van 3 items:

- 1) Niveau
- 2) Inhoud
- 3) Omvang

1.2.1 Niveau

Beleid binnen de hogescholen is om vrijstellingen af te geven voor onderwijs dat door de student op hbo of wo(+) niveau is gevolgd. Daarnaast moet dit onderwijs erkend geaccrediteerd zijn. Dit betekent in de praktijk dat alleen vrijstelling voor gevolgd erkend onderwijs volgens de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) (met een cohort nummer) kan worden afgegeven.

Voorbeelden:

1.1 Een voltijd mbo instroomstudent (al dan niet keuzedeel palliatieve zorg gevolgd) ontvangt géén vrijstellingen;

1.2 Een deeltijdstudent met een basisopleiding palliatieve zorg of aandachtsvelder palliatieve zorg komt alleen in aanmerking voor vrijstelling als deze opleiding door NVAO is geaccrediteerd én ook aan criteria 2 en 3 is voldaan.

Onder specifieke voorwaarden kan een student gebruik maken van een toelatingsonderzoek.

1.2.2 Toelatingsonderzoek (OER)

1. Personen van 21 jaar en ouder die niet voldoen aan de beschreven vooropleidingseisen kunnen overeenkomstige bepaalde artikelen uit het Onderwijs- en Examenregeling (OER) na het afleggen van een toelatingsonderzoek bij de toelatingscommissie worden vrijgesteld van de vooropleidingseisen, met uitzondering van de eisen die worden gesteld aan een 3-jarig vwo-traject of speciaal traject.
2. Het toelatingsonderzoek heeft ten doel vast te stellen of de student blijk geeft van geschiktheid voor het onderwijs van de opleiding en van voldoende beheersing van de taal waarin het onderwijs gegeven wordt, om dat onderwijs met vrucht te kunnen volgen.
3. Deelname aan het toelatingsonderzoek is alleen mogelijk als de leeftijd van 21 jaar zal zijn bereikt op het moment dat de betrokken persoon aanvangt met zijn eerste jaar van inschrijving bij de opleiding.
4. Het college van bestuur kan in individuele gevallen besluiten ontheffing te verlenen van de leeftijdsgrens van 21 jaar:
  - a. indien de persoon in het bezit is van een buitenlands diploma dat in het land waarin het diploma is behaald toegang geeft tot het hoger onderwijs;
  - b. indien in bijzondere gevallen geen diploma kan worden overlegd.
5. In het toelatingsonderzoek moeten de onderdelen uit de capaciteitentest (numerieke capaciteiten, logisch redeneren, verbaal inzicht), de taalscan en taaltoets tekstopbouw met een voldoende worden afgesloten op havo-5 of vergelijkbaar niveau. Daarnaast moet uit de motivatie- en leerstijlentest blijken dat de aspirant op hbo-niveau kan functioneren.
6. Een certificaat voor een relevant vak op havo- of vwo-niveau geeft vrijstelling voor het afleggen van het betreffende vak als onderdeel van het toelatingsonderzoek.
7. Een student is geslaagd voor het toelatingsonderzoek indien hij heeft voldaan aan alle in het OER gestelde eisen. Het college van bestuur verstrekt aan de betrokkene die het toelatingsonderzoek heeft behaald een schriftelijke verklaring ter bevestiging van de toelaatbaarheid, de toelatingsbeschikking genoemd. Deze verklaring heeft een geldigheidsduur van 24 maanden, gerekend vanaf de datum van ondertekening.

1.2.3 Inhoud

Inhoud van het onderwijs. Een student die vrijstelling aanvraagt moet de inhoud én behaalde resultaten (toets overzicht/cijferlijst) van de gevolgde opleiding kunnen aantonen en kan een instroomassessment aanvragen.

1.2.4 Instroomassessment (OER)

1. In afwijking van bepaalde artikelen uit het OER kan een student die niet voldoet aan bedoelde vooropleidingseisen, maar wel beschikt over voldoende relevante werkervaring, verzoeken het toelatingsonderzoek af te nemen in de vorm van een instroom-assessment. De uitslag omvat een advies aan de examencommissie van de betreffende opleiding over mogelijk te verlenen vrijstellingen.
2. Een EVC-verklaring biedt geen directe toegang tot de opleiding, Een student die in het bezit is van een EVC-verklaring van een geregistreerde EVC-aanbieder, overlegt deze verklaring als onderdeel van het instroom-assessment.
3. De examencommissie neemt een beslissing op grond van het bij de uitslag van het instroomassessment uitgebrachte advies en informeert de student daarover schriftelijk. Tegen de beslissing van de examencommissie kan beroep worden aangetekend.

4. De examencommissie beoordeelt aan de hand van de overgelegde bewijsstukken of de student reeds voldoet aan de vereisten gesteld voor de desbetreffende onderwijseenheid. De examencommissie kan ook verlangen dat de student zijn competentieniveau ter zake in een integrale toetsing aantoont. Bij de beoordeling van vrijstellingen worden door de examencommissie de bepalingen van de onderwijs- en examenregeling van de opleiding in acht genomen.
5. De student die op andere gronden meent in aanmerking te komen voor vrijstelling van het afleggen van het toelatingsonderzoek, dient daartoe een schriftelijk gemotiveerd verzoek in bij de examencommissie. De student kan zijn verzoek motiveren met de uitslag van vergelijkbare toetsen die hij elders in het hoger onderwijs met goed gevolg heeft afgelegd, dan wel met bewijzen van verworven competenties opgedaan binnen of buiten het hoger onderwijs.

Advies vanuit het programma O²PZ is om het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 als 'meetlat' te hanteren om de inhoud op het desbetreffende niveau te bepalen.

1.2.5 Omvang

Vrijstellingen worden alleen afgegeven indien het gevolgde onderwijs minimaal een studiebelasting kent die hoger of gelijk staat aan het nog te volgen onderwijs. Alleen scholing met 5 EC of meer worden in behandeling genomen om te beoordelen of vrijstelling kan worden verleend. Veel bij- en nascholingen hanteren géén EC-omschrijving, dit is vaak een reden waarom géén vrijstelling wordt afgegeven.

1.2.6 Het verlenen van vrijstellingen (OER)

1. Een student kan voor het afleggen van een tentamen een vrijstelling krijgen, te verlenen door de examencommissie. Hij moet daartoe, uiterlijk de eerste week van de periode, een schriftelijk verzoek richten aan de examencommissie onder overlegging van schriftelijke bewijsstukken dat hij een vergelijkbaar onderwijsprogramma aan een andere opleiding voor hoger onderwijs met voldoende resultaat heeft afgesloten, dan wel een beschrijving overleggen van de buiten het hoger onderwijs opgedane kennis en ervaring op basis waarvan de student het instroomassessment heeft doorlopen. Dit verzoek moet uiterlijk een week voor de eerstvolgende vergadering van de examencommissie ingediend zijn.
2. In bijzondere gevallen kan de examencommissie afwijken van de in lid 1 gestelde grens van de eerste week van de periode.
3. Uitgangspunt voor de vergelijking is dat de inhoud van de onderwijseenheid waarvoor vrijstelling wordt aangevraagd en in het bijzonder het niveau van de competenties die in de betreffende onderwijseenheid worden aangeleerd, overeenkomen met het reeds gevolgde onderwijsprogramma van de aanvrager.
4. Als schriftelijke bewijsstukken zijn aangemerkt: gewaarmerkte kopieën van certificaten, diploma's, getuigschriften en cijferlijsten, in combinatie met kopieën van of originele studiegidsen, kopieën van of originele modulehandboeken.
5. De vrijstelling wordt verleend door de student het aantal ECTS-credits toe te kennen dat voor de desbetreffende (onderdeel van een) onderwijseenheid staat.
9. De examencommissie kent een verzoek om een vrijstelling toe, indien de student aantoonbaar voldoet aan de vereisten gesteld voor de desbetreffende onderwijseenheid als deel van de opleiding, dan wel voor – in voldoende mate afgeronde - onderdelen daarvan.
10. Er wordt géén vrijstelling verleend voor onderdelen van het afsluitend examen waarin de eindkwalificaties op eindniveau van de opleiding worden getoetst.
11. De vrijstellingen wegens buiten het hoger onderwijs opgedane kennis of vaardigheden bedragen maximaal 90 ECTS.

12. Anders dan binnen het mbo-traject van de opleiding worden voor binnen het mbo behaalde resultaten geen vrijstellingen verleend.
13. De vrijstellingen wegens binnen het hoger onderwijs behaalde resultaten bedragen maximaal 90 ECTS, wanneer deze resultaten zijn behaald bij een opleiding met een ander CROHO-nummer dan de opleiding waarvoor vrijstellingen worden aangevraagd.
14. Over het maximumaantal ECTS van vrijstellingen wegens binnen het hoger onderwijs behaalde resultaten bij een opleiding met een identiek CROHO-nummer als de opleiding waarvoor vrijstellingen worden aangevraagd, beslist de examencommissie.
15. Over het maximumaantal ECTS van vrijstellingen wegens behaalde resultaten bij internationale samenwerkingspartners, beslist de examencommissie.

Overig:

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) verplicht hogescholen om mbo instroom vrijstelling voor één studiejaar aan te bieden, de inhoud van de vrijstelling kan door iedere hogeschool afzonderlijk beschreven worden.

1.3 Werkwijze wo

1.3.1 Toelatingseisen doorstroom hbo (verpleegkunde) naar wo.

In Nederland zijn de eisen voor toegang tot het wetenschappelijk onderwijs vastgelegd in de Wet op hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voor toegang tot de geneeskundestudie gelden de volgende vooropleidingseisen (die voor alle faculteiten identiek zijn):

a. Toelating met vwo-diploma

- Vwo-diploma 2010 of later: profiel Natuur en Gezondheid met natuurkunde of Natuur en Techniek met biologie;
- Vwo-diploma 2010 of later: ander profiel; biologie, wiskunde A of B, natuurkunde en scheikunde moeten met een voldoende zijn behaald;
- Vwo-diploma vóór 2010: een oud profiel; biologie 1, 2, wiskunde B1 of A1, 2, natuurkunde 1 en scheikunde 1 moeten met een voldoende zijn behaald;
- Vwo-diploma oude stijl zonder profielen: eindexamenpakket met 7 vakken of meer, met een voldoende voor scheikunde, natuurkunde, biologie en wiskunde A of B.

Voldoet de student hier niet aan, dan is hij/zij deficiënt en niet direct toelaatbaar tot de opleiding.

b. Toelating met propedeuse* of diploma hbo/wo

Is de student in het bezit van een propedeuse of diploma hbo/wo, dan moet er eveneens een voldoende zijn behaald voor de volgende vakken op vwo 6-niveau:

- Biologie
- Wiskunde A of B
- Natuurkunde
- Scheikunde

Voldoet de student hier niet aan, dan is hij/zij deficiënt en niet direct toelaatbaar tot de opleiding.

Er is dus te allen tijde een vwo 6-niveau vereist op een aantal vakken. Op basis van deze toegangseis worden er geen automatische vrijstellingen gegeven binnen de geneeskundestudie aan studenten, die over een hbo-diploma beschikken.

1.3.2 Vrijstellingen

Bij de afweging of er een vrijstelling kan worden verleend door een geneeskunde faculteit wordt er door de examencommissie gebruik gemaakt van twee criteria:

1. Niveau en inhoud
2. Omvang

1. Niveau en inhoud

Beleid binnen de geneeskunde faculteiten is dat vrijstellingen alleen worden gegeven van het afleggen van een of meer tentamens of van deelname aan praktische oefeningen, indien een student:

- Een qua inhoud en niveau overeenkomstige onderwijseenheid van een universitaire of hogere beroepsopleiding heeft voltooid, dan wel
- Aantoont door werk- of beroepservaring over voldoende kennis en vaardigheden te beschikken met betrekking tot de desbetreffende onderwijseenheid.

In de praktijk betekent dit dat er vrijwel nooit een vrijstelling wordt verleend op basis van eerder gevolgd onderwijs op hbo-niveau.

Informanten binnen de geneeskunde-faculteiten gaven als voorbeeld dat een enkele keer aan een geneeskundestudent, die eerder een hbo verpleegkunde behaalde, een vrijstelling wordt gegeven voor een zorgstage (binnen de bachelor).

2. Omvang

Belangrijk is dat het Onderwijs – en Examenregeling (OER) daarnaast aangeeft dat voor **onderdelen van onderwijseenheden** geen vrijstelling wordt verleend. In voorkomende gevallen kan op verzoek van een student hiervan door de examencommissie worden afgeweken.

Het OER geeft dus aan dat alleen voor volledige onderwijseenheden vrijstelling wordt verleend. Aangezien palliatieve zorg vrijwel altijd een onderdeel is van een module (en dus geen zelfstandige onderwijseenheid) leidt ook deze bepaling ertoe dat vrijstellingen vrijwel nooit worden verleend.

Hoofdstuk 2: Doorlopende leerlijn

Voor een beschrijving van de benodigde competenties van generalistische zorgprofessionals in het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 geschreven. Van alle zorgprofessionals van NLQF-niveau 2 t/m 8 zijn kennis, vaardigheden en houdingsaspecten geïntegreerd beschreven. Deze competenties geven aan wat er van de verschillende zorgprofessionals verwacht mag worden als het gaat om de zorg voor mensen met een levensbedreigende aandoening of kwetsbaarheid. Het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 laat competenties met bijbehorende gedragsuitingen zien, zodat duidelijk wordt wat in de praktijk verwacht mag worden van een zorgprofessional.

Elk raamwerk niveau 2 t/m 8 heeft eenzelfde opbouw: competentie – gedragsuitingen – kwalificatiedossier (mbo)/Body of Knowledge and Skills (BoKS; hbo)/Entrustable Professional Activities (EPA's; wo (+)) – kernbegrippen en de domeinen uit het kwaliteitskader (IKNL/Palliatief, 2017). Dit maakt de vergelijkbaarheid tussen de competenties van de zorgprofessionals van de verschillende niveaus eenvoudiger en vergemakkelijkt het samenstellen van een doorlopende leerlijn.

Voor docenten/opleiders en leden van de examencommissie kan het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 als hulpmiddel gebruikt worden om de student te vragen inzicht te geven in de opgedane competenties en gedragsuitingen zoals beschreven in het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 en deze te vergelijken met de competenties en gedragsuitingen die nodig zijn om de te starten opleiding af te ronden.

Hoofdstuk 3: Advies

Gegeven de hierboven geschetste situatie wil het programma O²PZ advies uitbrengen om het beleid t.a.v. vooropleidingseisen en beleid t.a.v. vrijstellingen voor studenten onder de aandacht te brengen. Gegeven de hierboven beschreven situatie richt dit advies zich met name op de doorstroom vanuit mbo naar hbo.

Het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0 beschrijft de doorlopende leerlijn rondom de competenties palliatieve zorg en kan als 'meetlat' worden gebruikt door de student en/of de examencommissie om de inhoud van gevolgd eerder onderwijs op het desbetreffende niveau te bepalen. De MBO-Raad en LOOV (Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde) kunnen intern dit advies bespreken om opnieuw het vrijstellingenbeleid op de agenda te zetten. Onderwijsinstellingen zijn, op basis van wetgeving en accreditatie-eisen, te zeer gericht op standaard leerwegen. Dit hindert de flexibiliteit, bijvoorbeeld bij het verzilveren van werkervaring en bij de opzet van meer individuele leerroutes. Vanzelfsprekend moet gelet worden op kwaliteitsborging bij flexibele (individuele) leerroutes, maar in de praktijk is er een te grote hang naar zekerheid en uniformiteit.

In de bepalingen, gebaseerd op de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW, 2021) en vastgelegd in de onderwijs- en examenregelingen, is het uitgangspunt dat een opleiding bestaat uit een vaststaand onderwijsprogramma met afgebakende onderwijsseenheden. Dit sluit niet aan bij de gewenste flexibilisering van opleidingstrajecten in de vorm van afstemming op reeds verworven competenties en samenstelling van (maatwerk)leertrajecten gericht op nog te realiseren competenties.

De afzonderlijke toekenning van studiepunten in het OER aan theoretische en praktische onderdelen is lastig, zo niet onmogelijk uit te voeren. Bovendien is het onderscheid tussen theorie en praktijk achterhaald, omdat juist in veel onderwijsbenaderingen theorie en praktijk geïntegreerd zijn binnen een onderwijsseenheid. De bestaande bepalingen doen nog onvoldoende recht aan de eerdere inspanningen van studenten, werken mogelijk ontmoedigend en zijn nog niet efficiënt.

De programmameden van O²PZ adviseren om:

- Bestaande regelgeving te heroverwegen. Hierbij kan gedacht worden aan een wetgeving als in Vlaanderen, waarin een verplichte validering van Elders/Eerder Verworven Competenties/Kwalificaties is ingebouwd. Iedere onderwijsinstelling is verplicht om een EVC-procedure in te richten. Ook is het mogelijk om delen van een opleiding te volgen. Door middel van een 'creditbewijs' wordt geregeld dat een student, die blijkens een examen de competenties, verbonden aan een opleidingsonderdeel heeft verworven, hiervoor wordt erkend; hij/zij krijgt hiervoor studiepunten (credits) die kunnen worden meegeteld in een andere opleiding;
- Rond het onderwerp palliatieve zorg gebruik te maken van het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0, dat juist is ontwikkeld met het oog op een doorlopende leerlijn. Op alle niveaus is gebruik gemaakt van CanMEDS rollen, competenties en gedragsuitingen, juist om de onderlinge vergelijkbaarheid te vergroten. De examencommissie kan aan de student vragen om inzicht te generen in de opgedane competenties en gedragsuitingen zoals beschreven in het Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0;
- Verder invulling te geven aan de binnen de “Convenant Doorstroom MBO-HBO” (05-07-2019) uitgesproken ambities voor doorstroom binnen het mbo en van mbo naar hbo en daarmee studenten kans te geven zich maximaal te ontwikkelen.

Literatuurlijst

- Convenant Doorstroom MBO-HBO, Vereniging Hogescholen & MBO Raad, 05-07-2019.
- Examenregelingen en vrijstellingenbeleid van diverse ROC's, zoals ROC Midden Nederland, Vista college, ROC Rijn IJssel en Summa college.
- LOOV, Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde. Opgehaald op 19 maart 2021 via: <http://www.loov2020.nl/>
- NVAO, Nederlands Vlaams Accreditatie Orgaan. Opgehaald op 19 maart 2021 via: <https://www.nvao.net/nl/nederland>
- Onderwijsraamwerk palliatieve zorg 2.0., 2020.
- Onderwijs en examenregeling hbo-bachelor. Opgehaald op 19 maart 2021 via: <https://www.saxion.nl/over-saxion/organisatie/statuten>.
- Onderwijs- en Examenreglement Bachelor Geneeskunde 2019-20, LUMC, via: [OER Bachelor Geneeskunde 2019-20 1 ONDERWIJS- EN EXAMENREGELING Geldig vanaf 1 september 2019 Bacheloropleiding Geneeskunde Deze](#)
- Onderwijs- en Examenreglement bachelor Geneeskunde G2020, studiejaar 2020-2021, UMCG, via [Faculteit Medische Wetenschappen Bacheloropleiding Geneeskunde Onderwijs- en Examen Regeling 2020-2021 Curriculum G2020](#)
- Servicedocument mbo: Atie Beverdam (BDM Advies), Han Dahlmans (MBO Raad) en Marianne Gardien (MBO Raad), “Vrijstellingen verzorgende IG bij doorstroom naar mbo VP”, vastgesteld op 20201201

Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek, via: [wetten.nl - Regeling - Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek - BWBR0005682](#)